

Spoštovane študentke, spoštovani študenti,

Izredne razmere, v katerih smo v zadnjih nekaj tednih zaradi virusa, bodo močno vplivale tudi na potek vašega letošnjega praktičnega usposabljanja. V Centru za praktični študij smo zato sklenili, da bomo temu kar se da prilagodili tudi naloge, obseg in naša pričakovanja glede izvedbe Prakse 3.

Glede na to, da ste se že razporedili na učne baze (UB), ki so bile tudi že seznanjene, kdo se je kam prijavil in glede na to, da je delo nekaterih UB močno okrnjeno, ustavljeno ali pa vsaj spremenjeno, vas v prvi fazi (kot je natančneje razvidno tudi iz nadaljevanja) vabimo, da čim prej (po izdelavi osebne izkaznice in razmisleku o možnostih varnega in primernega opravljanja dela) vzpostavite kontakt z svojim mentorjem ali mentorico v učni bazi. V kolikor pa sodelovanje (v spremenjenih razmerah) z UB, ki ste si jo izbrali ne bo možno, to nikakor ne bo pomenilo, da Prakse 3 letos ne boste mogli uspešno opraviti, saj smo pripravili "rezervne" scenarije (ki so opisani v nadaljevanju).

Za letošnjo prakso opravite te "nove" naloge, ki so vam na voljo v tej prilogi že obstoječemu priročniku in so karseda prilagojene razmeram. Dnevniške zapise vodite o vsem, kar je kakorkoli povezano s prakso (torej tudi o kontaktiranju UB, odzivu mentorjev v UB, mentorskih srečanjih, vaših občutkih, dvomih ipd.). O terminu prvega mentorskega srečanja vas bodo obvestile mentorice in mentorji, predvidoma pa ga boste imeli v tednu od 13. do 17. 4. 2020.

Glede na to, da bo študijski proces (vaje, predavanja) podaljšan do 17. 4. predlagamo, da glavnino aktivnosti v okviru prakse načrtujete po tem datumu.

Za morebitne dodatne informacije smo vam na FSD seveda na voljo, obrnete se lahko na svojo mentorico ali mentorja ali na Tamaro Rape Žiberna.

Želimo vam čim manj stresno obdobje in uspešno ter zadovoljujočo Prakso 3.

Center za praktični študij

PRILOGA (IZREDNE RAZMERE) K PRIROČNIKU PRAKSA 3

V CPS mentorice in mentorji soglašamo, da bomo v trenutnih razmerah večji poudarek pri Praksi 3 dali primernemu odzivanju na situacijo in seznanjanju ter udejstvovanju bodočih socialnih delavk in delavcev (v nadaljevanju le ženska oblika, ki se nanaša na vse) na potrebe, ki so se pojavile.

Zato vas prosimo, da poleg priročnika za prakso, ki ste ga že prejeli, pri načrtovanju in izvedbi svojih aktivnosti upoštevate poleg osnovnih priporočil, ki jih za delo v teh razmerah podaja Nacionalni inštitut za javno zdravje (<https://www.nijz.si/>) ter učna baza oz. organizacija, s katero boste sodelovali, tudi gradivo v nadaljevanju, ki v določenih delih nadomešča navodila iz priročnika za Prakso 3.

Naj vas ponovno opozorimo, da kot fakulteta od vas ne smemo pričakovati nikakršne fizične oblike izvajanja neposrednih pedagoških obveznosti (tudi v okviru Prakse) in vas torej ne smemo napotovati v kakršne koli organizacije za izvedbo del, ki bi lahko prispevale k širjenju virusa. V kolikor pa ste (kjerkoli, kakorkoli) v teh izrednih razmerah že aktivni, se vam v dogovoru z vašo mentorico na FSD seveda lahko tudi tako opravljeno delo šteje kot del Prakse 3.

Trenutno se nam zdi najverjetnejša možnost izvedbe letošnje Prakse 3 v dveh delih – "on-line" delu in delu "v živo" (oz. osebno v učni bazi), ko/če bodo razmere to dopuščale.

1. POTEK PRAKSE 3 (v izrednih razmerah)

Ker boste imeli ostale študijske obveznosti na FSD podaljšanje do vključno **17. 4. 2020**, **glavnino izvajanja prakse načrtujte po tem datumu.**

Glede na spremenjene okoliščine je zelo pomembno, da se kot (bodoči) socialni delavci primerno odzovemo na potrebe različnih skupin ljudi. Da to lahko storimo je pomembno, da v prvem koraku raziščemo potrebe tako strokovnih delavcev kot tudi samih ljudi (uporabnikov), ter skušamo odgovoriti na ugotovljene stiske. V ta namen smo v ospredje postavili metodo Hitre ocene potreb in storitev (v nadaljevanju HOPS), ki nam omogoča pridobivanje posnetka stanja na terenu. Zato **v prvem koraku vzpostavite kontakt z UB, ki ste si jo v letošnjem študijskem letu izbrali** za opravljanje praktičnega usposabljanja.

Po prvem srečanju v mentorski skupini (z mentorjem na FSD) boste vzpostavili (na primeren način – preko telefona ali elektronske pošte) kontakt z učno bazo (UB), na katero ste se prijavili. Na vzpostavitev kontakta z UB se pripravite (tako kot v 1. in 2. letniku) s tem, da napravite Osebno izkaznico (v skladu z navodili v priročniku, priloga na str. 17) – kolikor je le možno. Nujno je, da pred kontaktiranjem mentorice v UB razmišljate tudi o možnih načinih izvajanja predvidenega dela oz. nudenja storitev pomoči populaciji, ki jo pokriva, v trenutnih razmerah, pri čemer vam bodo morda v pomoč ideje, ki so na voljo na naslednji povezavi https://docs.google.com/spreadsheets/d/1Obj-h7yyemb-QhwK1mSIQCQk_7pjj42PrxrgBc9npE/edit?usp=sharing. Seveda ste lepo vabljeni, da v forum, seznam z idejami tudi sami kaj prispevate (to storite z vpisom na tej povezavi

<https://forms.gle/FbqNgdVfctT14V1v9>). Načrtujemo, da bi konec maja potem sprejeli dokončno odločitev glede Prakso 3 (oz. kako bo z opravljanjem "ne on-line" njenega dela).

Namen je, da preverite možnosti opravljanja praktičnega usposabljanja v izbrani organizaciji. Pri mentorju oziroma kontaktni osebi na UB preverite, ali je to mogoče, v kakšnem obsegu in na kakšen način. Pomembno je, da UB vašo letošnjo prakso predstavite kot priložnost za to, da ste v pomoč mentorju/mentorici in ne dodatna obremenitev (npr. z mentorjem/mentorico raziščite, ali je možno, da se preko on-line tehnologije vključite npr. v pomoč družini pri šolskem ipd. delu z otrokom, v podporo staremu človeku, ki živi sam ipd.). Z njim/njo¹ se dogovorite o vzpostavljenem protokolu za začetek dela in okvirnem terminskem načrtu. V primeru, da UB ne vidi možnosti sodelovanja lahko poskušate (tudi s pomočjo mentorja na FSD in koordinatorske prakse na FSD) tudi najti drugo učno bazo ali projekt, v okviru katerega bi opravljali Prakso 3. V primeru, da nič od navedenega ni izvedljivo pa lahko opravljate Prakso 3 tudi v svojem lokalnem okolju oz. svoji socialni mreži.

Ker je torej možnih scenarijev za opravljanje Prakse 3 več, jih v nadaljevanju po točkah predstavljamo.

2. MOŽNOSTI OPRAVLJANJA PRAKSE 3

Ko dobite informacije iz učne baze ali boste Prakso 3 (v prilagojeni obliki) lahko opravljale:

2.1. Če učna baza vidi možnosti oz. računa na vaše opravljanje Prakse 3 pri njih se z njimi (vsaj okvirno) dogovorite kaj in kako boste delali s pomočjo Načrta programa (glejte priložo 2 v tem dokumentu) v skladu s prilagojenimi nalogami (v nadaljevanju).

2.2. če učna baza (kljub kakšni vaši ideji o možni obliki sodelovanja) **ne vidi možnosti sodelovanja** → preverite, če bi se morda bili oni vseeno pripravljeni z vami pogovoriti o tem, s kakšnimi izzivi se pri njih soočajo (tako uporabniki, kot tudi zaposleni v njihovi organizaciji), kako jih premagujejo, kaj bi morda (s strani različnih deležnikov) še potrebovali. Če so pripravljeni vas vabimo, da z njimi opravite intervju (preko spleta/telefona) po smernicah iz ocene potreb (glejte Prilogo 1). Nato se jim zahvalite za sodelovanje (in se morda, če želite, lahko dogovorite za opravljanje Prakse 4). Za Prakso 3 pa lahko bodisi iščete druge organizacije/projekte, ki bodo programe tudi v teh razmerah izvajali, bodisi razmišljate o izvedbi svojega projekta v lokalni skupnosti (ki bo odgovarjal na potrebe bodisi katere od skupin uporabnikov v teh razmerah, ali pa na potrebe katere od skupin zaposlenih (socialnih delavk in drugih) v teh razmerah).

V tem primeru Prakso 3 lahko opravljate **bodisi v drugi organizaciji** (na kontakt z njo se pripravite kot je opisano zgoraj – za vašo UB), **bodisi v lokalni skupnosti**, v kateri živite oziroma trenutno prebivate. V lokalni skupnosti vam lahko kot informanti služijo tudi znanci, prijatelji, sorodniki oziroma osebe, s katerimi prihajate v stik preko različnih medijev, pa tudi predstavniki civilne zaščite in predstavniki različnih organizacij.

¹ V nadaljevanju bo uporabljen samo ženski spol za označevanje vseh.

3. NALOGE IN IZDELKI ZA V UČNO MAPO PRAKSE 3 (Izredne razmere):

- a) DNEVNIK – navodila ostajajo ista kot so v priročniku (vanj zapisujete, reflektirajte vse, kar je kakorkoli povezano s prakso, lahko pa tudi na splošno – z razmerami, odzivi stroke nanje ipd.)
- b) OSEBNA IZKAZNICA - navodila ostajajo ista kot so v priročniku (v kolikor zaradi nesodelovanja UB kakšnih podatkov ni možno pridobiti se opravi brez tega, oz. namesto tega vključi razmišljanje študentke)
- c) INTERVIZIJSKI DOGOVOR IN ZAPIS INTERVIZIJSKIH SREČANJ - navodila ostajajo ista kot so v priročniku (teme srečanj pa ni nujno, da so ozko vezane na praktično delo oz. opravljanje prakse, lahko so povezane tudi s temami, s katerimi se srečujete osebno, v vašem vsakdanu)
- d) HITRA OCENA POTREB V LOKALNI SKUPNOSTI IN POROČILO O IZVEDBI AKTIVNOSTI – v skladu z navodili v Prilogi 3 razmislite, zberite podatke, načrtujte možne, potrebne aktivnosti in pripravite poročilo o izvedbi načrtovanih aktivnosti. V primeru, da ste v dilemi glede tega, kaj in kako se obrnite na vašo mentorico na FSD.
- e) SPOZNAVANJE JAVNIH POOBLASTIL V SOCIALNEM DELU – Glejte nova, prilagojena navodila v prilogi 4 (po potrebi se posvetujte z mentorico na FSD)
- f) ZAPIS DVEH MODULSKO SPECIFIČNIH NALOG – posvetujte se z mentorico na FSD kaj boste napravili (ali in kako se bosta nalogi prilagodili razmeram in potrebam). Izvedejo se kot dopuščajo razmere in v dogovoru z mentorico.
- g) POGOVOR PO KONCEPTIH SD Z DRUŽINO – Izvede se kot dopuščajo razmere in v dogovoru z mentorico. V primeru, da izvedba v nobeni od predvidenih oblik ni možna se izvedba naloge prenese v 4. letnik (oz. Prakso 4).
- h) POROČILO ZA UČNO BAZO - upoštevajte (in po potrebi prilagodite) navodila iz priročnika.
- i) KONČNO POROČILO O PRAKSI – pri eseju sicer upoštevajte navodila iz priročnika (glede strukture, obsega ipd.) vendar pa se vsebinsko v njem (ob analizi vsega opravljenega, dnevnika ipd.) še posebej dotaknite (naslovite) temo VLOGE SOCIALNEGA DELA V KRIZNIH RAZMERAH (na posameznem področju na katerem ste intenzivneje delovali v zadnjih tednih in/ali posameznem lokalnem okolju).

PRILOGE:

Priloga 1:

Smernice za hitri mini intervju ob kontaktiranju mentorjev v UB.

Si lahko vzamete 10 minut časa za tale intervju?

Kako poteka sedaj vaše delo?

S kakšnimi izzivi se soočate? Kako jih rešujete?

Kakšno pomoč bi potrebovali? Kako vam študenti lahko pomagamo?

Kakšne ukrepe zaščite uporabljate, tako za vas kot vaše uporabnike?

Priloga 2: Načrt programa in spremljanje praktičnega učenja na UB v IZREDNIH RAZMERAH

Študent/ka:

Mentor/ica FSD:

Mentor/ica UB (na učni bazi):

Učna baza:

Trajanje prakse v številu ur:

Mentorica na UB	Do kdaj	
Uvodna kontakti z UB - dogovor o poteku mentorske podpore: kdaj, kje, kdo, v kakšni obliki bo potekala mentorska podpora, dosegljivost mentorja/ice - načrt za doseganje ciljev učnih vsebin prakse: Vsebine praktičnega učenja: Zaključno srečanje z mentorjem/ico UB Oddaja povzetka poročila o praksi	Prvi dnevi prakse tedni konec aprilu in v maju Pred pristopom k izpitu	Zapis dodajte v učno mapo Dodajte v učno mapo Datumi prisotnosti so razvidni iz dnevnikov prakse Dodajte v učno mapo Zapis dodajte v učno mapo Povzetek poročila dodajte v učno mapo
Mentor/ica FSD	Kdaj	

Mentorska skupina na FSD	Po urniku	Seznam prisotnosti na mentorskih skupinah ter zbirna tabela v dnevniku
Individualna srečanja z mentorjem FSD	Po potrebi in dogovoru	Zbirna tabela/beležka v dnevniku
Učne vsebine v posameznih nalogah	Do kdaj	
Spoznavanje javnih pooblastil v SD	Na zaključnih mentorskih skupinah	Predstavitev v mentorski skupini
Hitra ocena potreb v skupnosti, načrtovanje in izvedba potrebnih aktivnosti in poročanje	V času prakse na UB	Zapis dodajte v učno mapo
Izdelava modulske specifičnih nalog	V času strnjene prakse na UB	Zapis dodajte v učno mapo
Tri intervizijska srečanja z zapisom (če je možno katero poskušate izvesti z zaposlenimi v organizaciji s katero sodelujete)	V rednih časovnih presledkih skozi vse obdobje prakse	Zapise intervizij dodajte v učno mapo
Dnevnik prakse	Redno, sprotno beleženje	Dnevnik (z zbirno tabelo) dodajte v učno mapo
Poročilo, esej o praksi	Do sredine junija oziroma do prvega izpitnega roka	Poročilo dodajte v učno mapo
Povratna informacija mentorici in UB		Oddaj mentorju/ici na UB

Hitra ocena potreb

Hitra ocena je namenjena, da zberemo podatke čim hitreje, saj je le tako mogoče hitro oblikovati ustrezen odgovor in načrtovati intervencijo. Prvine hitre ocene in odgovora so opisnost, konkretnost in poudarek na induktivnem sklepanju. Tak pristop omogoča dobro opisovanje scene, zbrani podatki nakažejo in pokažejo nekatere procese, ki jih lahko beležimo. Z zbranim gradivom lahko oblikujemo podobo nekega pojava ali še bolje rečeno etnografski zemljevid pojava. Tako je ta metoda etnografska v ozkem pomenu te besede, v smislu zapisovanja izjav, verovanj, praktik, ki so lastna skupini, ki jo raziskujemo, spoznamo torej, kako se kaže njihova predstavitev javnosti, po drugi strani pa je to tudi kartografska metoda, saj zbrano gradivo lahko uredimo, katalogiziramo, seveda z odprto možnostjo dopolnjevanja in preurejanja.

Ko gre za načrtovanje projektov v skupnosti, lahko s hitro oceno pridemo do večjega števila majhnih, pritličnih teorij o ravnanju neke skupine ali posameznikov ter drugih akterjev, ki nam bodo sčasoma gradivo organizirale v pregleden zemljevid, ki nam bo služil za načrtovanje delovanja v s skupnosti (npr. taktik zmanjševanja škode) in širše načrtovanje strategij na tem področju.

Namen hitre ocene potreb pri praktičnem usposabljanju je pridobiti vpogled v skupnost, v kateri se nahaja vaša UB oziroma skupnost, v kateri živite, identificirati delujoče organizacije, njihove storitve in potrebe, ter potrebe zaposlenih in uporabnikov. Cilj je pregled stanja na terenu in iskanja vrzeli, ki bi jih lahko z našim prostovoljnim delom pokrili. Pri izvedbi hitre ocene potreb boste sledili naslednjima fazama:

1. v prvi fazi naredili oceno služb, ki delujejo na področju SV² in širše v vaši lokalni skupnosti.
2. V drugi fazi boste opravili pogovor z informantom/ti, ki bi lahko prispevali k poglobljanju vednosti o določeni skupnosti.

Na osnovi boste izdelali zemljevid skupnosti, ki naj vam bo v pomoč pri načrtovanju inovaciji.

A. ZBIRANJE INFORMACIJ

V prvi vrsti naredite oceno služb. To naredite tako, da:

- 1) **V primeru, da boste opravljali prakso na izbrani UB**, naj vam bo (če je le možno) v pomoč UB. To naredite tako, da:
 - 1.1. izdelate OI³ za izbrano UB in na osnovi pogovora z mentorico ter javno dostopnih informacij na spletnem medmrežju naredite zemljevid služb, ki se nahajajo v lokalni skupnosti izbrane UB. Pri tem se ne osredotočite samo na SV organizacije, temveč na vse organizacije, ki ljudem v takšni ali drugačni obliki nudijo storitve (npr. šole in vrtci, policija, civilna zaščita, gasilci itd.). Pomembno je, da identificirate službe, ki v sedanjih

² SV – Socialno varstvo

³ IO – Osebna izkaznica

izrednih razmerah delujejo, kakšen je način delovanja, izzive, s katerimi se soočajo in kako jih rešujejo.

1.2. Če je le možno, skušajte informacije pridobiti tudi s pomočjo mentorice na UB (oz. nekom na UB, tudi s pomočjo obrazca za mini intervju (glejte prilogo 1)).

2) V primeru, da prakse **ne boste mogli opravljati na izbrani UB, si poiščete drugo UB ali projekt in tam opravite:**

2.1 naredite OI za UB (po navodilih iz priročnika) in oceno služb po navodilih spodaj. Pri tem se ne osredotočite samo na SV organizacije, temveč na vse organizacije, ki ljudem v takšni ali drugačni obliki nudijo storitve (npr. šole in vrtci, policija, civilna zaščita, gasilci itd.). Pomembno je, da identificirate službe, ki v sedanjih izrednih razmerah delujejo, kakšen je način delovanja, izzive, s katerimi se soočajo in kako jih rešujejo. Na osnovi informacij izdelajte zemljevid lokalne skupnosti oziroma lokalne skupnosti UB.

2.2 Informacije o potrebah zaposlenih skušajte pridobiti od organizacije ali zaposlenih.

2.3 Oceno potreb ljudi pa lahko izdelate s pomočjo uporabnikov v organizaciji ali uporabnikov tovrstnih organizacij, do katerih boste imeli možnost dostopati (boste npr. lahko z njimi vzpostavili kontakt preko spleta).

3) V primeru, da prakse **ne boste mogli opravljati na izbrani, niti kateri drugi UB in prakso opravljate v lokalni skupnosti** (ali svoji socialni mreži):

3.1. Naredite oceno služb po spodnjih navodilih. Pri tem se ne osredotočite samo na SV organizacije, temveč na vse organizacije, ki ljudem v takšni ali drugačni obliki nudijo storitve (npr. šole in vrtci, policija, civilna zaščita, gasilci itd.). Pomembno je, da identificirate službe, ki v sedanjih izrednih razmerah delujejo, kakšen je način delovanja, izzive, s katerimi se soočajo in kako jih rešujejo.

3.2. Informacije o potrebah zaposlenih pa skušajte pridobiti iz kakšnih organizacij ali posameznikov, ki navkljub izrednim razmeram zagotavljajo storitve namenjene splošni populaciji ljudi.

3.3. Oceno potreb ljudi pa lahko izdelate s pomočjo uporabnikov v različnih organizacijah ali pripadnikov lokalne skupnosti, do katerih boste imeli možnost dostopati. Kot informanti so vam lahko v oporo tudi ljudje v vaši lokalni skupnosti in so del vaše socialne mreže.

Ti podatki so pomembni zato, ker nam kažejo, kakšni so viri, s katerimi razpolaga skupnost in kateri so možni problemi v skupnosti, ki so prej posledica depriviligiranosti nekega lokalnega okolja kot pa rezultat ravnanj ljudi, ki tam živijo. Ob pridobivanju informaciji preverite tudi kakšno pomoč potrebujejo – bodisi posamezniki, bodisi organizacije.

Za oceno služb naj vam bo v oporo spodnji opomnik:

➤ *Osebna izkaznica*

➤ *Službe*

Katere službe v vaši lokalni skupnosti obstajajo in kaj so njihove storitve?

- *vrste in oblike služb: programov, organizacij, področja dela,*

Katere od obstoječih organizacij, ustanov, programov, v spremenjenih razmerah nudijo storitve? Katere storitve? Za koga?

- *dostopnost: izvajanje storitev v spremenjenih razmerah (veliko informacij lahko dobite na spletnih straneh organizaciji)*

Na kakšen način poteka izvajanje storitev? Kakšni so ukrepi zaščite tako za uporabnike kot tudi zaposlene?

- *neformalno organizirane oblike pomoči,*

Ali v lokalni skupnosti obstajajo neformalne oblike pomoči? Katere in kako se izvajajo?

- *sive lise v delovanju služb: želje in potrebe, pomanjkanje storitev, potrebe po nujnih intervencijah.*

Kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite svoje potrebe, želje? Kje se kaže primanjkljaj? Katere potrebe niso naslovljene?

- *izkušnje in stališča strokovnjakov (če je možno, izvedljivo, če so kje na voljo)*

Kako poteka vaše delo? S kakšnimi izzivi se soočate? Kako jih rešujete? Kakšno pomoč bi potrebovali? Kakšne ukrepe zaščite uporabljate, tako za vas kot vaše uporabnike?

B. IZDELAVA ZEMLJEVIDA (če delate prakso v svojem lokalnem okolju ali socialni mreži ta zemljevid obvezno tudi zapišite)

V drugi fazi boste izdelali etnografski zemljevid. Pri izdelavi etnografskega zemljevida življenja posameznikov ali neke skupine prebivalstva nas poleg nekaterih kvantitativnih pokazateljev zanimajo predvsem kvalitativni podatki. Zanima nas, kako ljudje živijo, kakšen je njihov vsakdanjik, kako se srečujejo s težavami v življenju, kakšne probleme občutijo, pa tudi, kako si sami pomagajo. Zanimajo nas torej tudi njihovi potenciali in vrline pri srečevanju s težavami (Flaker in drugi, 2005).

Najboljši način za zbiranje tovrstnih podatkov je intervju (s poznavalcem skupnosti in trenutnih razmer) in poizvedba. Ugotovimo izkušnje in stališča o tem, ali se obstoječe službe odzivajo na njihove potrebe, in kaj v skupnosti oziroma v lokalnem okolju manjka. Intervju naj bo z nekom, po možnosti takim, ki dobro pozna skupnost in razmere v njej. Če bo to možno naj bodo glavni informanti uporabniki UB, kjer boste opravljali praktično usposabljanje, če to ne bo izvedljivo, pa naj vlogo informantov prevzamejo vaši svojci, sorodniki oziroma ljudje, s katerimi ste v stiku. Bistveno je, da se z intervjuvano osebo vzpostavi sodelovalen odnos in da se jo povabi k sodelovanju. Ne le, da se razloži, kaj je namen in cilj pogovora, temveč tudi, da se kasneje sporoči, kaj ste izvedeli, ter se osebo povabi, da komentira zapisano poročilo.

Za namene intervjuja boste uporabili spodnjo matrico. Matrica vključuje glavne raziskovalne teme in ključne kategorije (spremenljivke). Matrico se uporablja kot opomnik za izdelavo smiselni vprašalnikov. Z njimi bomo usmerjali in vodili intervju. Vprašanja, ki jih imate pod posameznimi kategorijami so zgolj okvirna, glede na temo, so usmeritve in vodilo za posamezno področje. Pri izvajanju jih postavljate na način, da vam ljudje lahko pripovedujejo.

Pomembno je, da pri tem pustimo ljudem čim več možnosti, da govorijo o situacijah, za katere menijo, da v njih potrebujejo pomoč, da govorijo po svoje, da sami definirajo, kaj si v življenju želijo in kako občutijo potrebe.

Glavna področja in kategorije matrice so:

- I. značilnosti raziskovane skupine/fenomena
- II. ocena socialnega konteksta,
- III. ocena zdravja,
- IV. ocena tveganj,
- V. ocena služb.

Temeljni vprašalnik:

- **Ocena pojava (ocena življenja ljudi)**

Pri tem nas zanimajo značilnosti skupnosti in ciljne skupine. Zanima nas, kaj se v skupnosti dogaja:

- Življenjski slogi
Kako preživite dan, vaš način življenja?
Š čim si zapolnite dan, kaj običajno počnete čez dan ?
- Vrednote
Kaj je tisto, kar vam je danes zelo pomembno? Kako si to zagotovite?
- poznavanje in zaznavanje, stališča do trenutnih izrednih razmer
Kako gledate na trenutne razmere? Kako v vaši okolici gledajo na trenutni položaj?
- življenjski pogoji
Kakšni viri/storitve so vam na voljo v vaši skupnosti?
- značilnosti skupin (nanaša se na starostno, subkulturno ali uporabniško skupino)
Kako vaša skupina dostopa do virov v skupnosti, kako si pomagata pri tem? Ali obstaja sosedska ali kakšna druga oblika pomoči?

- **Ocena socialnega konteksta**

Ko poizvedujemo o socialnem kontekstu, iščemo informacije o vsakdanjem življenju posameznikov iz ciljne skupine (kako ljudje živijo):

- socialna mreža, stiki, druženje

Kdo so pomembni ljudje v vaši bližini? Ali imate stike z vašo družino in drugimi sorodniki? Ali koga pogrešate? Ali vam kakorkoli pomagajo?

Kdo so vaši družinski člani? V kakšnih odnosih ste?

Imate prijatelje? Kako z njimi vzdržujete stike? Kako vzdržujete stike s sosedi?

Si med seboj pomagate? Kako?

- neformalni viri pomoči v skupnosti

Ali lahko sami postorite nujne stvari? Kdo vam pomaga, če česa ne zmorete?

Ali se sami odpravite po opravkih? Potujete samostojno ali potrebujete prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Ste vključeni v kakšno društvo in ste aktivni član?

Oblike samopomoči:

Kako si pomagate v raznih trenutkih stiske?

Ali sami poskrbite za dobro razpoloženje?

- delo, zaposlitev, aktivnosti

Ste zaposleni? Ali sedaj hodite na delo? S katerimi aktivnostmi se ukvarjate? Ali imate kakšne hobije, kaj radi delate? Obdelujete vrtiček, pomagate pri varstvu otrok, negujete drugo osebo? Kaj vse so vaše obveznosti, ki jih opravite čez dan? Ali si s tem delom pomagate, da lažje preživite trenutne razmere ali to delate prostovoljno in vam je to bolj v veselje? Ali greste na svež zrak? Kam radi greste? Kaj si želite obiskati?

- materialni položaj(ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost v teh razmerah?

Kakšne vire dohodkov imate za preživljanje?

Ali lahko preživite s sredstvi kot jih imate? Kako si pomagate?

- stanovanje

S kom živite? V kakšnem stanovanju živite ali je to hiša, blok, lastno stanovanje? Ali je stanovanje primerno in vam nudi pogoje za normalno »konfortno« življenje?

- varnost (nasilje, kriminal)

Ali se počutite varni? Kako si zagotovite varnost?

Kaj bi potrebovali da bi se počutili varno?

- socialne posledice

Kako gledate na trenutno situacijo omejevanja pravic? Kako to vpliva na vas?

- oblike samopomoči

Kako si v spremenjenih razmerah pomagata? Kaj počnete, da zmanjšate stiske in napetosti?

- **Ocena zdravja**

Pri tem iščemo podatke, ki pomagajo oceniti zdravje:

- ocena zdravstvenega stanja

Kako bi ocenili svoje zdravje? Kako skrbite za svoje zdravje (prehrana, aktivnost)? Kako obvladujete težave z zdravjem?

- bolezni, nalezljive bolezni,

Imate kakšne kronične bolezni (odgovori le, če želi!) Vas bolezen ovira pri vsakdanjem življenju? Kako prenašate tegobe, bolečine? Kako epidemija vpliva na vaše zdravstveno zdravje?

- poškodbe

Ali ste se v zadnjem času kaj poškodovali? Kako ste dostopali do zdravstvene oskrbe?

- Samopomoč

- Kako sami vplivate na svoje zdravje, kako ga ohranjate? Ali sedaj izvajate kakšne ukrepe za lastno zaščito?

- prehrana

Kakšna je vaša prehrana? Kako sedaj dostopate do proizvodov? Vam česa primanjkuje? Sami nakupujete ali to opravijo za vas drugi ljudje? Kdo? Kako in kako poteka izmenjava?

- **Tveganja**

Ocenjevanje tveganj je neposredno povezano z ocenjevanjem potreb.

Ko se ljudje znajdejo v tveganih situacijah, so potencialne posledice povezane tudi z znanjem o tveganjih in z okoliščinami tveganj:

- vrste tveganj

Kakšnim tveganjem ste sedaj, poleg okužbe z virusom, najbolj izpostavljeni? Kako se s tem soočate, kako to rešujete?

- zaznavanje tveganj

Katere življenjske navade ste morali spremeniti? Kakšna prepričanja? Česa vas je strah?

Česa se v prihodnosti najbolj bojite?

- norme, ki regulirajo tveganja

Ali se držite kakšnih pravil, s katerimi lahko zmanjšate tveganja? Kakšna so ta pravila? Ali se tudi drugi držijo takšnih pravil?

Koga bi najprej poklicali na pomoč, če bi bilo treba?

Kako se spopadate z osebno stisko, kadar vam je hudo?

- **Potrebe, želje**

Kaj si želite, kaj potrebujete?

Kaj bi potrebovali takoj? Kaj si želite za prihodnost? Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak človek, v spremenjenih okoliščinah?

Kaj je za vas bistvenega v življenju (kaj vas izpolnjuje, ali bi vas lahko izpolnjevalo)?

Kaj bi vi osebno potrebovali ali pa si želite, da bi lahko lepše preživljali dneve? Kaj bi se lahko v lokalni skupnosti organiziralo?

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo?

Ali je že kdo v lokalni skupnosti, na katerega se, lahko obrnete prebivalci po pomoč?

Grafični prikaz tem in področij raziskovanja⁴

Ocena služb	Ocena pojava	Ocena socialnih razmer	Ocena zdravja	Tveganja
eko-zemljevid služb	poznavanje in zaznavanje, stališča	materialni položaj	zaznavanje zdravja	vrste tveganj
vrste obravnave (programi)	stopnja pojava in trendi	delo, zaposlitev, šola	bolezni, nalezljive bolezni,	zaznavanje tveganj
politika	značilnosti skupin	socialna mreža, stiki	spolnost	norme
ocena učinkovitosti	vrednote	stanovanje	poškodbe	skupinske norme
ocena potreb po službah in storitvah, ki še ne obstajajo	življenjski slogi, kariera	varnost (nasilje, kriminal)	prehrana	zunanje okoliščine tveganj

⁴ Flaker, V., Grebenc, V., Rihter, L., Rode, N., Milošević-Arnold, V., Videmšek, P., Dajčman, B., Žagar, A. (2005). *Oblikovanje sistema indikatorjev za ugotavljanje potreb ljudi po vrsti in količini posameznih storitev in razvoja novih oblik storitev/pomoči na področju socialnega varstva v Ljubljani : (končno poročilo)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

nujne intervencije (posamezniki, skupine)	položaj v družbi	vpliv in moč	pravila in prakse samopomoči	tvegana ravnanja posameznikov
	zemljepisna umestitev	viri za samopomoč	vpliv življenjskih pogojev na zdravje	znanje o zmanjševanju tveganj,
		prakse preživetja	zdravje in življenjski slog	taktike in strategije zmanjševanja tveganj
		potrebe, želje	potrebe, želje	
	↓	↓	↓	↓

Točki A in B se zaključita z izdelavo vmesnega poročila, ki vsebuje (vsaj) naslednje točke (v obsegu do ene strani):

- 1. Kritična ocena ogroženosti na Covid-19 posameznih družbenih skupin oz. skupine s katero delate**
- 2. Ocena situacije z vidika uporabnika storitev na specifičnem področju socialnega dela**
- 3. Ocena situacije z vidika dela socialnega delavca**
- 4. Moja vloga, vloga študenta, praktikanta, prostovoljca pri delu z uporabnikom/uporabniki**
- 5. Predlogi aktivnosti za izboljšanje storitve ali izvajanje novih storitev**

C. NAČRT AKCIJE NA PODLAGI KORAKOV A IN B

S pomočjo izdelanega zemljevida skupnosti in podatkov iz matrice v drugem koraku nalovite konkretno potrebo/stisko, ki izhaja iz odkritih izzivov, s katerimi se soočajo organizacije, njihovi uporabniki ali ljudje v skupnosti. Lahko je to potreba ali pa manjka storitev, ter to problemsko situacijo storitev dodatno preverite. Lahko v ta namen uporabite svojo socialno mrežo, strokovne delavce ali druge pomembne informante. Na primer. Iz OI izvemo, da šole svoje delo opravljajo na daljavo tudi za učence prve triade, torej stare med 6 let do 8 let. V pogovoru z mamo pa izvemo, da tovrstni način od mame zahteva veliko osebnega angažmaja, od tega da mora z otroki poslušati učno snov, reševati naloge, se učiti z otrokom. Spremenjene razmere vplivajo, da mora mama usklajevati šolo otroka s svojo službeno obvezo, delom za gospodinjstvo, skrbjo za svoje starše itd. Z namenom, da vas prepoznana potreba/stiska posebej zanima, se v njej prepoznate, skušajte v svoji socialni mreži najti osebo s podobnimi okoliščinami in preverite, ali gre za stisko enega človeka ali dejansko način poučevanja otrok na daljavo dodatno obremenjuje starše.

V nadaljevanju razmislite kaj bi vi, lokalna skupnost, organizacije v skupnosti ali njeni zaposleni lahko prispevali pri lažšanju posameznih stisk ljudi, ter naredite konkreten načrt akcije/inovacije, ki izhaja iz potrebe/stiske služb ali posameznikov, ter v sodelovanju z mentorico na FSD načrtujte njeno uresničitev.

Č. POROČILO O POTEKU KORAKOV A, B IN C TER POROČILO O IZVEDBI

Na koncu napišete poročilo o poteku posameznega koraka. Zapišete ga po načelu povzetkov za posamezni korak in ključne ugotovitve. Vanj vključite tudi zgoraj omenjeno Vmesno poročilo. Poročilo naj vsebuje tudi načrt inovacije in povratno informacijo o sami izvedbi. Pri slednji si lahko pomagata tudi z lanskim gradivom (ki vam je na voljo na https://www.fsd.uni-lj.si/mma/projektno_nacrtovanje/2015102911140770/) za poročanje o projektu.

Uporabljeni viri, literatura:

Flaker, V., Ficko, K., Grebenc, V., Mali, J., Nagode, M., Rafaelič, A.(2019). *Hitra ocena potreb in storitev*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Grebenc, V., Šabić, A. (2013). *Ljubljanske zgodbe : biografije navadnih ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V., Grebenc, V., Kvaternik, I., Bah, B. (2006). *Ocena potreb in načrtovanje odgovorov po novih programih pomoči za uživalce drog v Republiki Sloveniji : končno poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Center za študije drog in drugih zasvojenosti.

Flaker, V., Grebenc, V., Rihter, L., Rode, N., Milošević-Arnold, V., Videmšek, P., Dajčman, B., Žagar, A. (2005). *Oblikovanje sistema indikatorjev za ugotavljanje potreb ljudi po vrsti in količini posameznih storitev in razvoja novih oblik storitev/pomoči na področju socialnega varstva v Ljubljani : (končno poročilo)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Priloga 4: Spoznavanje javnih pooblastil v socialnem delu s poudarkom na delovanju v izrednih razmerah

V kolikor prakso opravljate v okviru katere od organizacij si izberite kakšno pooblastilo, ki je z njimi (nekako) povezano. V primeru, da ne delate v okviru organizacija pa pooblastilo, s katerim ima kdo v vaši socialni mreži izkušnje.

A) OPIS NALOGE

Naloga je sestavljena iz naslednjih treh delov:

- Opisa dogajanja (s pomočjo poročanja uporabnika in/ali spisovne dokumentacije),
- Analize dogajanja skozi pravne predpise
- Analize, na kakšen način trenutne (izredne) razmere vplivajo na izvajanje tega pooblastila, morebitne zakonske spremembe (omejitve, razširitve le-tega) in
- Refleksije na ugotovljeno (z vidika socialnega dela (koncepti, jezik ipd.), strokovne delavke, uporabnika, lastni občutki).

1. Izberite eno od javnih pooblastil (zakonskih obvez), ki jih izvajajo v javnih zavodih (organizacijah). Tako lahko npr. na CSD izberete katerokoli od nalog, ki je opisana v Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, ki vam je na voljo na etnem naslovu <https://www.scsd.si/katalogi/katalog-javnihpooblastil/>. Tudi na drugih področjih (v drugih organizacijah) si lahko izberete postopke pri katerih sodeluje učna baza pri izvajanju javnih pooblastil s CSD (npr. skrbništvo, zaščita otrok) ali pa kakšne druge postopke pri katerih je potrebno (poleg socialnega dela) upoštevati tudi različne formalne in strokovne dokumente. Na področju šolstva si tako npr. lahko izberete postopek pridobitve odločbe o usmeritvi, na področju domov za stare npr. postopek namestitve v dom ali kakšne druge. Lahko raziskujete, kako so pri svojem delu dolžne sodelovati različne organizacije, kako delujejo medinstitucionalni timi, ki se sestajajo v primeru ogroženih otrok. Lahko raziskujete vlogo zagovornikov glasu otroka in njihovo moč v postopkih ipd.

2. Če je le možno, s strani uporabnika (uporabnice, para, družine ipd.) pridobite njegovo zgodbo (seveda ob upoštevanju trenutnih razmer), povezano z izbranim javnim pooblastilom. Po potrebi oz. glede na možnosti zgodbo dopolnite (npr. še z informacijami,

ki ste jih izvedeli od mentorice ipd.). Zgodbo zapišite (pazite na to, da je iz zapisa razvidno ali gre za dogodke, mnenja (čigava?), ocene ipd., da so torej zapisi v skladu z navodili za zapisovanje v socialnem delu).

3. Glede na izbrano javno pooblastilo in opis (posebnosti predstavljenega) primera:

- raziščite kateri pravni predpisi (zakoni, pravilniki, uredbe, konvencije ipd.) urejajo, določajo (omejujejo ipd.), vplivajo na ravnanje socialnih delavk in katera opravila to pooblastilo nalaga strokovnim delavkam in
- primerjajte zgodbo uporabnika oz. dogajanje v njej s postopki, procesi, ki jih predpisuje zakonodaja (ter, če je to relevantno, z nalogami, ki so navedene v zgoraj omenjenem katalogu) in identificirajte kje iz zgodbe se udejanja (in kako) kateri predpis, postopek, naloga.

4. Svoje razmišljanje o ugotovljenem (pri čemer se opirajte na novejšo družbeno teorijo, ki vsebuje naslednje ključne besede: moč, krepitev moči, socialni kapital, nadzorovanje, discipliniranje, kaznovanje, kulture in subkulture, diskriminacije (rasizem, seksizem, nacionalizem, homofobija, ksenofobija itd.), enakost, enake možnosti, normalno/patološko, družbena vključenost/izključenost) zapišite z vidika:

- **ustreznosti pravne** (in normativne) **urejenosti področja**, ki ste ga analizirali,
- **uporabnika v današnji situaciji** (uporabnice, para, družine ipd.): v nadaljevanju je navedenih nekaj možnih tem, ki so vam lahko v pomoč pri opisu, smiselno jih uporabite glede na zgoraj analizirani primer.

1. Kako to vpliva na življenjske poteke ljudi⁵:

- a. se razširijo ali zmanjšajo njihove možnosti za boljše življenje
- b. imajo več ali manj vpliva na lastno življenje
- c. je odločanje o samih sebi okrepljeno ali zmanjšano
- č. so zaradi tega bolj ali manj odprti, sproščeni, ustvarjalni ali postanejo bolj disciplinirani,

konformni

- d. se njihova kritičnost do družbe poveča ali zmanjša

2. Kako to vpliva na njihove materialne vire (npr. stanovanjske razmere, prehrana in obleka, dohodek in viri dohodka, zaposlitev, prostorska mobilnost, različni predmeti in pripomočki, ki jih ljudje potrebujejo za življenje, tudi pripomočki za transport, študij, delo, prosti čas):

⁵ Če je le možno, poskušajte odgovore na vprašanja prikazati s pomočjo določenih primerov, situacij ipd., ki vam jih sogovorniki (na razmeram prilagojen način) povedo.

- a. se ti poslabšajo ali izboljšajo ali niso prepoznali nobene razlike, kako si to razlagajo
- 3. Kako to vpliva na njihov položaj v družbi:
 - a. so stigmatizirani, na kaj naletijo v njihovi okolici ali družbi
 - b. vpliv na njihovo družbeno vključenost
 - c. se zaradi tega njihova osebna mreža (formalna in neformalna) razširi ali zmanjša
- 4. Kako to vpliva na njihov občutek lastne vrednosti (samopodoba, samospoštovanje)?
- 5. Opišite izkušnjo uporabnika (uporabnice, para, družine) z izvedbo opisanega javnega pooblastila:
 - a. kaj jim je bilo v pomoč
 - b. kaj jim ni bilo v pomoč in bi si želeli, da bi bilo drugače

Če je le možno (relevantne) informacije pridobite neposredno od uporabnika. V kolikor to ni izvedljivo pa se o navedenem pogovorite z mentorico (socialno delavko) in si (če je možno) pomagajte tudi z dokumentacijo.

- socialnega dela in socialne delavke (to točko napravite le če lahko – če imate stik s socialno delavko na UB):

1. Kakšen jezik se uporablja za označevanje, opisovanje ljudi ali težave, pri katerih je potrebno sprejeti nek ukrep? Kako je bilo v tem primeru?
2. Kako se v praksi kaže vzpostavljanje delovnega odnosa pri izvajanju javnih pooblastil? Kako je bilo v tem primeru?
3. Kako poteka krepitev moči uporabnikov pri izvedbi javnih pooblastil? Kako je bilo v tem primeru?
4. Kako socialne delavke upravljajo s svojo močjo? Kako je bilo v tem primeru?
5. Kako poteka sodelovanje med strokovnjaki v primeru izpeljave določenega ukrepa? Kako je bilo v tem primeru?
6. Kako strokovnjaki spoštujejo ali zagotavljajo pravice ljudi? Kako je bilo v tem primeru?
7. Kako socialna delavka, ki je bila neposredno udeležena v izvedbo opisanega javnega pooblastila, opisuje svojo izkušnjo (kaj ji je bilo v pomoč, kaj ji ni bilo v pomoč in bi si želela, da bi bilo drugače)?
8. Kako socialne delavke uporabljajo sodobne koncepte socialnega dela pri izvajanju zakonskih določil v praksi? Vidijo one ali vi morda kakšne dodatne priložnosti za uporabo sodobnih konceptov socialnega dela pri izvajanju zakonskih določil v praksi?
9. So se sedaj, v izrednih razmerah, pojavile kakšne specifike pri delu, terminologiji?

B) STRUKTURA POROČILA

- Naslovnica z vsemi potrebnimi podatki
- Navedba izbranega javnega pooblastila in razlogi za izbor (prav tega)
- Zapis zgodbe uporabnika
- Opis zakonske urejenosti (določenosti) izbranega javnega pooblastila (navedba zakonov in drugih predpisov, ki urejajo pooblastilo, povzetek ključnih vsebin⁶)
- Povezava predstavljenega primera (zgodbe uporabnika) z zakonskimi predpisi (določbami in katalogom)
- Refleksija (glejte 4. točko navodil), opažanja in predlogi
- Seznam uporabljenih virov

⁶ Ne kopirate (celotnih) členov, pač pa omenite (povzamete) kaj določeni členi predpisujejo. Pazite na primerno sklicevanje in navajanje virov.